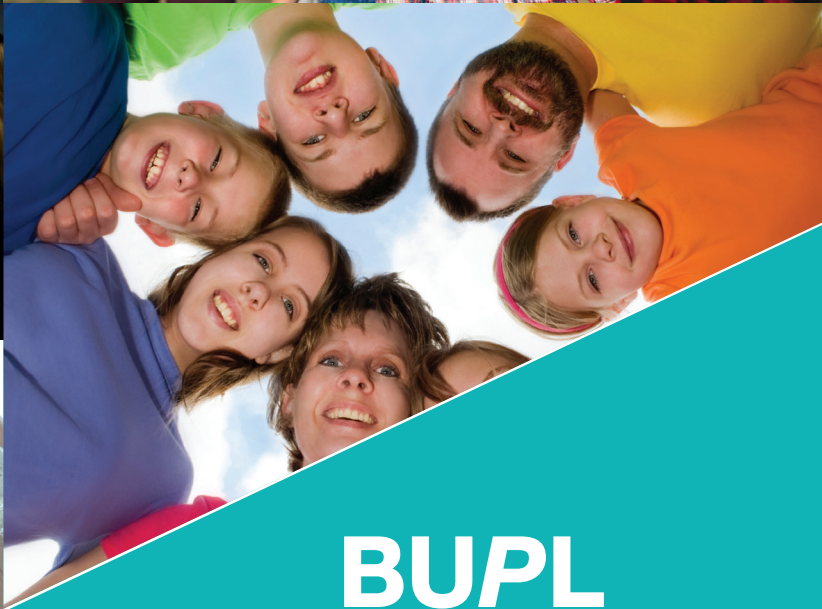

Pædagogisk grundlag for fritidsinstitutioner i Østjylland

BUPL
ØSTJYLLAND

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord

1. Fritidspædagogisk faglighed 4

 - Fællesskaber 6

 - Dannelse og demokrati 8

 - Trivsel 10

 - Kreativitet 12

2. Samarbejdet om børn og unge 14

3. Pædagogfaglig ledelse 16

4. Kvalificering af fritidstilbuddene 18

 - Kompetenceløft 20

 - Lovgrundlag der vedrører børns fritid 20

5. Hvis du vil vide mere 22

Af: Anne Grethe Rosenberg, formand

Vi ønsker med dette skrift om fritidspædagogik i Østjylland at præcisere betydningen af fritidsinstitutioner og det arbejde, som pædagoger bidrager med. - Fritidsinstitutioner betyder her SFO'er, fritidshjem, fritidsklubber og ungdomsklubber.

Vi fastholder blikket på den betydning, der ligger i den fritidspædagogiske tradition – nemlig at sikre børn og unges ret til leg, deltagelse, fællesskaber, selvorganisering og initiativer. Skriftet fokuserer også på rammerne for det fritidspædagogiske arbejde.

Fritidsinstitutioner skal være et fristed og et åndehul for børn og unge. Her har fritidspædagogikken mulighed for at give dem nogle præstationsfrigørende og strukturerede frirum, hvor der er plads til alsidighed. Her kan børn og unge spejle sig i hinanden, afprøve sig selv og udvikle fantasien.

Fri tid og medbestemmelse er centralt for kvaliteten i de pædagogiske fritidsinstitutioner. Børn og unges oplevelse af selv at kunne bestemme er vigtig for dem. Fritidsinstitutioner har en stor og vigtig rolle i at styrke børns og unges fællesskaber på tværs af alderstrin, og udvikle deres personlige, sociale og personlige kompetencer. I fritidsinstitutionerne arbejdes der med almen dannelse og at støtte børn og unge i at blive til **nogen** og ikke kun til **noget**.

Børn og unge udvikler i høj grad livskompetencer og dannelse i fritidsinstitutionerne. Det sker gennem aktiviteter og projekter, som ofte er af praktisk karakter. Det udvikler børnenes kompetencer, men er også med til at give dem praktiske håndværksmæssige succesoplevelser og styrke deres tro på egne evner og drømme.

BUPL har i disse år et særligt fokus på at få styrket fritidsinstitutionerne. I BUPL Østjylland har vi derfor drøftet essensen af fritidspædagogisk faglighed sammen med en gruppe pædagoger fra østjyske fritidsinstitutioner. Drøftelserne danner baggrund for dette skrift.

Vi håber, at pædagoger, ledere i fritidsinstitutioner, skoleledere, studerende og undervisere på pædagoguddannelsen samt andre interessenter kan få glæde af dette skrift.

God læselyst,

På vegne af BUPL Østjylland,

Anne Grethe Rosenberg

Anne Grethe Rosenberg, formand

**HVAD KENDETEGNER DEN
FRITIDSPÆDAGOGISKE FAGLIGHED?**

Pædagogers faglighed i fritidsinstitutioner er knyttet til flere arenaer. Deres praksis er i høj grad båret af en forståelse for børn, som ikke knytter sig til en særlig kontekst, men er et børnesyn og en særlig måde at forholde sig på til børn og unge på. Dette kræver en stærk faglighed og et tydeligt dannelsesideal. Det skal pædagoger vedligeholde, udvikle og forny, når de skal leve op til formålsparagrafferne på området.

Den pædagogiske tradition baserer sig på, at det er i orden at begå fejl, at være undersøgende og kunne slippe fantasien løs gennem eksperimenteren og aktiviteter i feltet mellem det planlagte og spontane. De kreative og skabende aktiviteter inde som ude, som pædagoger arbejder med, bidrager netop til dette. Samtidig udvikler det praktiske kompetencer hos børn og unge og skaber udvikling, trivsel og fællesskaber.

Den fritidspædagogiske faglighed ligger både i at sætte aktiviteter i gang og motivere, men også at kunne trække sig eller at holde sig i baggrunden, afvente og gå ind og støtte de projekter, som børnene eller de unge er i gang med. Det fordrer, at fritidspædagogerne både har viden om den aktuelle børne- eller ungegruppes interesser og styrker og er opmærksom på den dobbelthed, der ligger i pædagogisk arbejde, der handler om forholdet mellem fri leg og struktur.

Pædagogers arbejde er en kombination af systematisk og målrettet arbejde. Det handler om at have et pædagogisk projekt og at ville noget med børn og unge. Samtidig har pædagoger øje for, hvad der er relevant for dem at lære i deres sociale sammenhænge.

Pædagoger skal kunne tage stilling til og tage en professionel beslutning om et tiltag i forhold til de dilemmaer, der ligger i balancen mellem fri leg og voksenstyrede aktiviteter.

Pædagogers faglighed handler også om at forstå børns udsathed som et socialt mønster. De skal derfor kunne koble forbindelsen mellem børnenes trivsel, og hvad der sker mellem børnene indbyrdes. På den måde kan pædagogerne skabe nye muligheder for deltagelse for udsatte børn eller børn på kanten af fællesskaberne.

Pædagoger stiller krav til sig selv om at byde ind med noget i fritidsinstitutioner og viser deres engagement for et indhold eller en sag. Det er det, der tiltrækker børnene og de unge og giver dem lyst til at deltage fremfor at være i en fastlåst og rutinepræget struktur, der kræver, at de skal.

På de næste sider går vi endnu tættere på pædagogers faglighed med fokus på fire kerneområder, der er helt centrale for den faglighed, pædagoger bringer i spil i fritidsinstitutioner. Kerneområderne kan læses hver for sig, men de hænger uløseligt sammen.

De fire kerneområder i fritidspædagogisk faglighed er:

- Fællesskaber
- Dannelse
- Trivsel
- Kreativitet

Foto - colourbox

Der skal være en klar pædagogisk kultur til at skabe et fælles fagligt sprog. Uden en klar ramme for den fritidspædagogiske praksis opstår der usikkerhed hos pædagogerne, som kan resultere i en svækket pædagogik.

Søren Nissen, fællestillidsrepræsentant, Horsens Kommune

Vi skal være tydelig i vores pædagogfaglighed. Hvad er det, vi vil med det, vi gør? – Hvad giver mening for børnene og os?

Søren Nissen, fællestillidsrepræsentant, Horsen

FÆLLESSKABER

Fritidsinstitutioner har en lang tradition for at arbejde med børn og unges muligheder for at deltage i selvvalgte og forpligtigende fællesskaber. I fællesskabet øver børn og unge sig i dialogen. Pædagogerne arbejder for, at alle børn betyder noget for fællesskabet og dermed føler sig unikke og værdifulde. Venskaber og de sociale relationer til andre børn og unge har en central betydning for deres trivsel og læring. Derfor er adgangen til og deltagelsen i fællesskaber afgørende.

Pædagoger arbejder bevidst med børnene og de unges indbyrdes relationer. Gennem samtaler med dem – individuelt og i grupper – styrker de det enkelte barns evne til at indgå i og bidrage til fællesskabet. Pædagogen er i stand til at målrette sin pædagogiske tilgang, uanset om der er tale om et barn, der trives, eller et barn med særlige udfordringer, fx en stille dreng eller udfordrende pige. Relationsarbejdet handler blandt andet om at møde det enkelte barn der, hvor det er, for at gøre det tryk. Når børn, unge og voksne fordyber sig i en aktivitet eller sammen organiserer forskellige aktiviteter eller projekter, giver det grobund for relationer.

Det at være sammen om noget i et fællesskab er afgørende for pædagogers praksis og samvær med børn og unge.

Her får børn og unge erfaring med:

- hvad det betyder, at de har forskellige bidrag til fællesskabet
- at håndtere konflikter
- øve indflydelse i gruppen

Det er disse erfaringer, pædagoger samarbejder om at støtte, udvikle og udfordre ved at skabe forbindelser blandt børn, åbne døre til nye erfaringer og lære børn og unge at tage ansvar for fællesskabet.

Digitale fællesskaber og sociale medier

er en stor del af børn og unges sociale liv. Der er fordele og ulemper ved at bruge digitale platforme på børn og unges mobiltelefoner.

Pædagoger er opmærksomme på de dilemmaer, der er i til- eller fravalg af mobiler i fritidsinstitutioner:

- Hvordan sikrer pædagoger viden om, at de ved, hvad der foregår blandt børnene digitalt?
- Hvordan ser pædagoger det hele barn og den del af deres digitale verden, hvor de kan hjælpe dem til at bruge mobilen konstruktivt?
- Hvordan sikrer pædagoger, at børn og unge kan bevæge sig imellem de digitale platforme og fritidsinstitutionens øvrige aktiviteter?

Pædagoger har i børne- og ungefællesskaberne fokus på at:

- støtte børn og unges fællesskaber på tværs af overgange og give alderssvarende ansvar
- støtte børn og unge i at danne, indgå i og vedligeholde venskaber
- indgå i at danne nye grupper, hvor der er mulighed for at få nye roller og opgaver overfor hinanden
- arbejde med at inddrage de børn og unge, der er på kanten af eller står udenfor fællesskabet
- de enkelte børns forudsætninger og evner og bringe dem i spil i fællesskabet og aktiviteterne
- rammesætte retningen og håndtering af digitale fællesskaber

Interviews med børn i fritidsinstitutioner viser, at netop samværet med andre børn og venskaber spiller en stor rolle for deres trivsel i institutionen.

Kvalitetsudvikling i fritidsinstitutioner, Grethe Kragh Muller og Charlotte Ringmose

Det er vigtigt, at pædagogerne er nysgeerrige og opdaterede på, hvordan og hvor børn og unges digitale liv foregår.

Troels Sønnichsen, pædagog og TR, Stilling Skole og SFO

DANNELSE OG DEMOKRATI

Pædagoger er medskabere af kulturelle værdier, som præger barnet og den unges tilgang til andre mennesker og deres måde at forholde sig til og begå sig i samfundet. Når fritidsinstitutioner tilbyder børn og unge muligheder for forpligtigende, inddragende og selvvalgte aktiviteter, medvirker de til at støtte og udvikle børne- og ungekulturen i positiv retning. Det er der, børn og unge kan fordybe sig, når de vælger deres aktiviteter, træner og øver sig sammen. Her får de erfaringer med at se forskellighed som en resurse og tage ansvar for, at der skal være plads til alle.

Pædagoger understøtter børn og unges demokratiske dannelse og øver de demokratiske spilleregler i fællesskabet.

Børn og unge bliver styrket i deres dannelse, når de øver sig i at påtage sig ansvar. Det fremmer også udviklingen af deres selvstændighed og kompetencer at kunne handle.

Sammen med de andre børn og unge skal de finde kompromisser, der tager hensyn til alles synspunkter. Det handler her om at give børn og unge mulighed for at tage stilling og skærpe deres dømmekraft og lære dem at give udtryk for egne meninger for at opnå indflydelse.

I fritidsinstitutionerne vil der altid være en vekselvirkning mellem kan- og skal-opgaver for barnet og den unge, hvor de øver sig i at lære at tage ansvar for deres egne valg og handlinger og oplever, hvilken betydning det har for de andre børn og unge. Derved lærer de at forstå sig selv og begå sig i samfundet. Mange børn og unge er i mesterlære hos hinanden og er rollemodeller for hinanden.

Som en del af dannelsen har det stor betydning, hvordan vi taler med hinanden. Pædagogerne sætter rammen for et anerkendende sprog i børne- og ungegruppen, så der ikke er nogle, som mistrives på grund af nedladende sprog i gruppen.

Pædagoger arbejder med dannelse ved at lære børn og unge:

- om forskellige kulturer, normer og bevæggrunde
- hvordan man taler sammen og siger i forskellige situationer, og hvad det gør ved andre
- at være udholdende i at få indfriet sine mål
- om medbestemmelse og selvbestemmelse, samt hvad voksne bestemmer
- at kunne vælge, forstå konsekvenser og se fordele og ulemper ved deres valg
- leve sig ind i andre personer
- forstå og respektere andres synspunkter og samtidig få indsigt i egen rolle og handlinger sammen med de andre

Dette billede efter ukendt forfatter er licenseret under CC BY-SA

På den ene side lytter og giver vi børnene medbestemmelse, og på den anden side skal vi også skabe rammer og struktur for, at alt ikke bliver lige meget i forhold til de forpligtigende fællesskaber. – Hvis du ikke dukker op, går det ud over en anden.

Uffe Klintrup Nielsen, pædagog, SFO Østbirk Skole

Hvorfor skal jeg det, Mette? Hvorfor hedder det en skole- fritidsordning, når jeg ikke selv må bestemme? Kan vi ikke bare få lov til at lege?

Barn, Glensborg Skole/SFO

TRIVSEL

Det enkelte barn eller ung trives og føler sig tilpas, når det oplever at være inkluderet sammen med de andre børn. Det handler grundlæggende om, at det føler sig tilpas og har en oplevelse af selvværd og selvtillid og kan virke i samvær og aktiviteter med de andre børn eller unge i gruppen.

Det, at kunne danne venskaber og være venner med andre børn, er afgørende for barnet eller den unges trivsel og har stor betydning for oplevelsen af at høre til og være en del af et fællesskab. Pædagogerne skal sikre alle børn og unge har deltagelsesmuligheder, så der gives mulighed for at skabe relationer til de andre børn.

En stor del af pædagogers arbejde handler om at få øje på de børn, der viser tegn på mistrivsel. Gennem den nære relation og tillid, de har opnået hos barnet/den unge, kan de bidrage til at finde ud af, hvad der ligger til grund for mistrivsel. Herudfra kan de skabe nye rammer, der hjælper barnet eller den unge. De kan også gennem små justeringer i lege eller aktiviteter bidrage til, at børn og unge oplever højere trivsel.

I forhold til mobning og eksklusion har pædagoger blik for, at børne- og ungefællesskabet også er præget af magtkampe og forhandlinger i gruppen, der definerer nogle børn som passende og andre som upassende. Pædagoger er bevidste om, hvordan man påvirker disse forhandlinger og kan bevæge dem i bestemte retninger samt gribe ind, hvis børn og unge ikke trives i fællesskabet. Pædagoger arbejder med børn og unges samspil, venskaber, og når nogen er udenfor.

Børn og unge oplever pædagogerne som synlige i hvilke normer, retningslinjer og rammer, der gælder i fritidstilbuddet, så barnet/den unge oplever den voksne som én, de kan stole på.

Bente Binder, pædagog og TR, Skægkær Skole/SFO

Børn i udsatte positioner

I arbejdet med inklusion af udsatte børn i fritidsinstitutionen vil der være forskellige dilemmaer, som pædagoger må forholde sig til blandt andet:

- hensynet til det enkelte barn og hensynet til gruppen
- dilemmaet mellem diagnosticering og det at "kende til" overfor risikoen for stigmatisering
- dilemmaet mellem friheden til at vælge over for behovet for pædagogisk støttende strukturer

Pædagoger har i trivselsarbejdet fokus på, at barnet og den unge:

- oplever fysisk og psykisk velvære i fritidsinstitutionen
- har mulighed for at virke i fritidsinstitutionens aktiviteter
- mødes med anerkendelse og sympati og derved oplever sig vellidt og har mod til at deltage
- opbygger tillid og tryghed til pædagogerne, så de deltager og trives i fællesskabet
- generelt trives og kan håndtere og handle på de udfordringer, de møder
- ses i en helhed i forhold til de forskellige arenaer, de bevæger sig på

Dette billede efter ukendt forfatter er licenseret under [CC BY](#)

En dreng i SFO er udfordret på, hvordan han skal forholde sig i familien, der er præget af nye papforældre og papsøskende. Jeg møder ham i hans dilemma, støtter ham i at skabe struktur i hans tanker og oplevelser og samarbejder med forældrene om hans utryghed.

Mette Melin, pædagog og TR, Glesborg Skole/SFO

KREATIVITET

Pædagoger fokuserer på at skabe et kreativt miljø, hvor børnene eller de unges samspil med hinanden og omgivelserne kan inspirere dem, og hvor materialer og værktøj er til rådighed.

Pædagoger er åbne overfor, hvad der rører sig af interesser, hvad børn og unge er optaget af. Der er blik for barnets og den unges egne kreative kompetencer, og hvordan de bedst kan understøtte dem. Børn og unge får mulighed for at udtrykke sig selv alene eller dele i samvær med andre.

At skabe et kreativt miljø fordrer åbne og nysgerrige pædagoger. En nysgerrighed og åbenhed for, hvad der rører sig i børn og unge, hvilke drømme og ønsker de har, hvad de gerne vil skabe, udrette, tage del i, hvad der sker i fællesskabet.

Kreativitet er tæt forbundet med leg, da leg og fantasi er grundlaget for at være kreativ. I det legende kreative rum bliver barnet og den unge klog på sig selv som menneske, og gennem kreative processer øver de sig i at finde løsninger.

Gennem kreative aktiviteter styrkes børn og unges identitet og dannelse og troen på, at de kan mestre det, de gerne vil. Det styrker deres livslyst, når de møder engagerede voksne, der sætter gang i projekter og indsatser som musik, cirkus, digitale platforme og konkurrencer, der er præget af høj pædagogisk kvalitet.

I det kreative miljø arbejder pædagogerne med at:

- støtte børnene og de unges spontane, kreative og eksperimenterende tanker, ideer og handlinger
- give børn og unge mulighed for at afprøve forskellige håndværksfærdigheder
- lære børn og unge at respektere hinandens forskellighed
- have vovemod og risikere, hvad børn og unge finder på
- stå fast på de sociale, inkluderende kreative miljøer
- gå foran i aktiviteter, når det gælder om at eksperimentere og udfordre børnenes og de unges brug af materialer og rum i legen

Dette billede efter ukendt forfatter er licenseret under CC BY-SA-NC

Vi skal gribe børnene og de unges fantasier og det, de har lyst til.

Troels Sønnichsen, pædagog og TR, Stilling Skole og klub.

Det er vigtigt at have sine egne aktivitetsrum i SFOen. Det skal være muligt at lade de kreative ting stå til næste dag.

Mette Melin, pædagog og TR, Glesborg Skole/SFO

SAMARBEJDET OM BØRN OG UNGE

Pædagoger er brobyggere mellem fritid, skole og forældre. Pædagoger deltager og agerer på flere arenaer og skaber sammenhæng i lokalmiljøet. Samarbejdet med andre aktører om børnene og de unge skal sikre et helhedsblik på deres trivsel og udvikling. Pædagoger arbejder for etablering af en samarbejdskultur, hvor pædagogers arbejde med børns fritid bliver synlig.

Pædagogers viden om og relation til børnene og de unge i SFO og klub bringer værdifuld viden ind i klasserummet. Det kan medvirke til, at der arbejdes med børn og unge på andre måder og gives nye erkendelser. På samme måde kan den mere uformelle forældrekontakt i SFO'en/klubben styrke relationen til hjemmet og understøtte det fælles samarbejde.

Pædagoger varetager mangfoldige arbejdsopgaver indenfor almen-, social-, sundheds-, og special-pædagogik. Den særlige pædagogiske indsigt i børne- og ungelivet er helt central i det tværprofessionelle samarbejde. Børns deltagelse i fællesskaber er udgangspunktet for pædagogers samarbejde med og om børn og unge. Det er måden, hvorpå man deltager, som har betydning for, om man trives sammen med de andre.

I samarbejdet med andre aktører bidrager pædagoger med viden om, hvor barnet og den unge er i sit liv, hvad der motiverer dem, hvordan de trives og deres relationer til de andre børn, unge og voksne.

Pædagoger har her en helt særlig mulighed og et ansvar for at levere viden om det hele barn eller unge i forhold til deres liv på tværs af kontekster.

Pædagoger støtter børn og unge, så de føler sig set og hørt i de livssituationer, som de befinder sig i. Noget, som er helt centralt i pædagogers arbejde, er, hvordan der tales om børn og unge i det tværprofessionelle samarbejde. Dette spiller en vigtig rolle i forhold til at nuancere vurderinger og italesætte resurser og potentialer hos børnene og de unge, inden der igangsættes indsatser.

I forældresamarbejdet påtager pædagogerne sig ansvaret for en god relation til børnene og deres forældre ved at:

- møde børn, unge og deres forældre med respekt og forholde sig empatisk og anerkendende til dem
- afstemme forventninger i samarbejdet, herunder på hvilken måde kontakten til og med forældrene skal foregå
- inddrage forældrene i samarbejdet om barnet og den unge

I samarbejdet med ledelsen arbejder pædagoger på at:

- sikre plads til at snakke om børnene og de unges fritid i skole-hjemsamarbejdet i forældresamtalerne og det tværfaglige samarbejde
- sætte børn og unges fritid på dagsordenen i MED-samarbejdet
- øge muligheden for at deltage i møder med forældrene ved, at de ligger efter kl. 16.00, så der ikke går tid fra børnene i fritidsinstitutionen
- få pædagoger til at stille op til skolebestyrelse
- fritidsinstitutionen får en plads i skolebestyrelsen eller mulighed for etablering af forældreråd i fritidsinstitutionen

I det tværfaglige samarbejde arbejder pædagoger på at:

- have en undersøgende tilgang til, at de fagprofessionelle kan få et fælles sprog og formidling om barnet og den unge
- er opnået samme forståelse for det enkelte barn og den unge i forhold til kolleger, forældre, lærere og øvrige
- inddrage det enkelte barn eller unge i at lave handleplan for indsats og derved sikre, at barnet eller den unge oplever sig med inddraget i, hvad der skal ske
- tale barnets og den unges sag og have rollen som barnets "advokat" i forhold til samarbejdet om barnet og den unge
- være en kontrast til negativt børnesyn, der kan blive udvekslet, hvor det antages, at det er barnets eller familiens egen skyld
- varetage barnet og den unges tarv bedst muligt i tilfælde af loyalitetskonflikter mellem arbejdspladsens forhold eller systemets krav og muligheden for at udføre etisk forsvarlig praksis

Vi afholder to årlige skolehjem samtaler, hvor der ligger en aftale om, hvor meget tid der er afsat til henholdsvis skole og SFO på mødet.

Bente Binder, pædagog og TR, Skægkær skole/ SFO

I SFO'en er der mulighed for at tage en helt anden snak og kontakt, end man har i skole-hjem samtalerne.

Mette Melin, pædagog og TR, Glesborg Skole/SFO

PÆDAGOGFAGLIG LEDELSE

Den pædagogfaglige leder har via sin pædagogfaglige uddannelse viden om pædagogs kompetencer og kan sikre kvaliteten af, at disse kompetencer styrkes og vedligeholdes. Herved sikre kvalitet i fritidsinstitutioner.

Pædagogfaglig ledelse i fritid og skole har viden om fritidsinstitutionernes pædagogiske værdier og kan forbinde pædagogs indsatser til børn og unges liv på forskellige arenaer.

Pædagogfaglig ledelse medvirker til at fastholde fokus på fritidspædagogikken og dens værdier og sikre et helhedssyn på alle børn og unge.

BUPL's erfaring er, at ledelse med pædagogfaglige kompetencer har stor betydning for, at der afsættes tid til faglig refleksion og sparring blandt personalet, og at der etableres rum for nysgerrighed og eksperimenteren i det pædagogiske arbejde.

Pædagogfaglig ledelse har ansvar for at:

- have fokus på børn og unges udvikling og trivsel
- lede det fritidspædagogiske rum ved at ramme-sætte og italesætte den pædagogiske retning
- kvaliteten i de pædagogiske aktiviteter sker gennem relevant pædagogfaglig sparring både i relation til pædagogerne og øvrige medarbejdere
- sikre det pædagogiske perspektiv i samarbejdet med andre faggrupper
- have ledelsesmæssigt fokus på samspillet mellem klub- og fritidsordningernes pædagogiske aktiviteter, undervisning og samarbejdet mellem skole og hjem
- være garant for at succeser fra fritidsinstitutionen bringes ind i skolen
- være garant for en fælles fritidspædagogisk kultur
- pædagoger og pædagogfaglige ledere bliver repræsenteret i skolebestyrelsen eller i forældreråd for fritidsinstitutionen og indgår i planlægningen af den samlede skoles virksomhed

Dette billede efter ukendt forfatter er licenseret under CC BY

Pædagogfaglig ledelse har det pædagogiske perspektiv i samarbejdet om børn og unges udvikling og dannelse.

Arbejdsgruppen om fritidspædagogik i Østjylland

Vi arbejder ud fra værdigrundlaget: "Vi danner livsduelige mennesker". Livsduelighed står på to ben: faglighed og fællesskab.

Bente Binder, pædagog og TR, Skægbæk Skole/SFO

KVALIFICERING AF FRITIDSINSTITUTIONERNE

For at understøtte kvaliteten i det fritidspædagogiske arbejde har det stor betydning, at rammerne og vilkår for det arbejde prioriteres. Det vil skabe mulighed for bedre trivsel for børn og unge. Det kræver planlægning at skabe kvalitet for den store børnegruppe, pædagoger varetager i fritidstilbuddet.

Forberedelse

For at sikre en høj kvalitet kræver det, at der er tid til:

- forberedelse af aktiviteter
- planlægning af fælles projekter
- samarbejde med kollegaer, lærere og øvrige fagpersoner
- pædagogiske drøftelser og evaluering af det pædagogiske arbejde

Normering og tid i SFO og klubber

Normeringen har betydning for at skabe høj kvalitet i fritidsinstitutioner. Det betyder at:

- Fritidsdelen i skolen skal prioriteres, så der ikke går resurser fra fritidsdelen til at dække eventuelle huller i skoledelen
- Der skal indføres SFO-årsnorm, så man kan lægge en langsigtet plan, der sikrer tid til pædagogers forberedelse og samarbejds møder med lærerne
- Normeringen skal hæves, så der er de nødvendige resurser til skabe kvalitet i fritidstilbuddet

Pædagoger har brug for fælles forberedelse for at skabe kvalitet i fritidsaktiviteter .

Troels Sønnichsen, pædagog og TR, Stilling Skole og klub

- Støtte til udsatte børn skal gives på samme niveau som i skoletiden, da børnene har de samme udfor dringer begge steder
- Der skal indgås kommunale arbejdstidsaftaler om pædagogernes arbejdsforhold, forberedelse og samarbejde med lærere og øvrige

De fysiske og resursemæssige rammer

Høj kvalitet i fritidsinstitutionerne handler også om de fysiske og ressourcemæssige rammer:

- Fritidsinstitutioner på skoler skal have egne lokaler, som er indrettet med fokus på børns kreativitet og leg – så fritidsinstitutionen ikke opfattes som en miniskole. Det afgørende er at det fysiske og æstetiske miljø skaber mulighed for at kunne udøve mange forskellige slags aktiviteter, spil og leg

Foto - colourbox

Der skal være principper for pædagogers tid i SFO og klub og deres tid i undervisningen. Ude hos os virker det rigtigt godt, når skoleskemaet præsenteres for alle. Herefter melder pædagogerne ind i forhold til deres tid i SFO'en, og resten går til skoledelen.

Bente Binder, pædagog og TR, Skægkær Skole/SFO

KOMPETENCELØFT FOR PÆDAGOGER I FRITIDSINSTITUTIONER

Kontinuerlig efter- og videreuddannelse samt forskning på fritidsområdet er vigtig for, at pædagoger løbende kan blive opdateret på viden og egen faglighed. I BUPL Østjylland sætter vi fokus på pædagogers kompetenceudvikling indenfor fritidsinstitutionerne ved at tilbyde kurser, konferencer og temadage for pædagoger i SFO, fritidshjem, fritids- og ungdomsklubber.

Følg med på **bupl.dk** under "Arrangementer". Pædagoger kan søge tilskud til efter- og videreuddannelse gennem Den Kommunale Kompetencefond (**denkommunalekompetencefond.dk**).

Har du spørgsmål hertil, så kan du kontakte Bente Christensen, konsulent for professionsområdet i BUPL Østjylland.

LOVGRUNDLAG OM BØRNS FRITID

Lovgrundlaget på fritidsområdet er der mere komplekst end på skoleområdet, hvor lærer- og elevplaner er rettesnor for læringsarbejdet. Det fritidspædagogiske arbejde er i langt højere grad overladt til det enkelte fritidstilbud at forvalte, hvordan de konkret vil arbejde med rammen.

Læs mere om lovgrundlaget for børns fritid her:

- Folkeskoleloven. Bekendtgørelse af lov om folkeskoleloven LBK nr. 823 af 15/08/2019
- Bekendtgørelse om krav til indholdet af mål og indholdsbeskrivelser for folkeskolensskolefritidsordninger, BEK nr. 1927 af 10/12/2020.
- Dagtilbudsloven – Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge LBK nr. 1912 af 06/10/21
- Ungdomsskoleloven – Bekendtgørelse af lov om ungdomsskoler, LBK 28.05 2019
- Folkeoplysningsloven. Bekendtgørelse om støtte til folkeoplysende voksen-undervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde BEK nr. 1251 af 12/12/2011.

Foto - colourbox

Der skal være en klar pædagogisk kultur til at skabe et fælles fagligt sprog. Uden en klar ramme for den fritidspædagogiske praksis opstår der usikkerhed hos pædagogerne, som kan resultere i en svækket pædagogik.

Søren Nissen, fællestillidsrepræsentant, Horsens Kommune

Når du er én institution, én skole i én by, handler det om at gribe de muligheder, der er i sport, spejder, kulturskolen etc.

Uffe Klintrup Nielsen, pædagog, Østbirk skole

Det handler om, hvad børnene har brug for, og hvad der giver mening for dem. Vi sætter mål, når barnet skal lære at mestre en evne, fx hvordan indstilles et sæde på en gocart?

Lene Qvortrup, indskolingsleder, Østervangsskolen

HVIS DU VIL VIDE MERE

Har du spørgsmål til indholdet i dette skrift, kan du kontakte Bente Christensen, konsulent for professionsområdet i BUPL Østjylland.

Tak

Pjecen er udarbejdet i samarbejde med bestyrelsens nedsatte arbejdsgruppe om fritidspædagogik. Stor tak for faglige input til:

Uffe Klintrup Nielsen, pædagog, Østbirk skole og SFO, Horsens
Bente Binder, pædagog og TR, Skægbæk Skole og SFO, Silkeborg
Mette Melin, pædagog og TR, Glesborg Skole og SFO, Norddjurs
Lene Qvortrup, afdelingsleder, Østervangskolen, Randers
Søren Nissen, fællestillidsrepræsentant, Horsens
Troels Sønnichsen, pædagog og TR, Stilling skole og klub, Skanderborg

Kilder:

Der er hentet inspiration til nærværende skrift i:

Kapitel 8 af Helle Rabøl Hansen, Pædagogik mellem skole og fritid, Grundbog til pædagoguddannelsen, Trine Ankerstjerne (red.), Dafolo, 2021

Vovemod og handlekraft, Om kreativitet, æstetik og skabende pædagogik, Mikkel Snorre Wilms Boysen og Nils Falk, Akademisk Forlag, 2020

Grundlag for pædagogfaglighed i fritid og skole, Trine Ankerstjerne og Mette Høgh Stæhr, Undervisningsministeriet og BUPL, 2018

Pædagogik mellem skole og fritid, Grundbog til pædagoguddannelsen, Trine Ankerstjerne (red.), Dafolo, 2021

Kids fritid, Kvalitetsudvikling i fritidsinstitutioner, Grethe Kragh Muller og Charlotte Ringmose, Dansk Psykologisk Forlag, 2018

Fremtidens klubtilbud, Fritids- og ungdomspædagogik i teori og praksis, Christoffer Schultz, Ditte Marie Lindeskov, Jesper Larsen, BUPL og Ungdomsringen, 2021

Undersøgelsen "Lærere og pædagogs samarbejde om undervisningen", Eva, 2017

Udgiver:
BUPL Østjylland, juni 2022; Layout: dot graphic design, Dorte Erritzøe

**Jeg kommer her i klubben for at have et sted at være og ikke risikere at komme i dårligt selskab.
Barn i klubben, Stilling Skole og SFO**

BUPL **ØSTJYLLAND**

**BUPL Østjylland • Forbundet for pædagoger og klubfolk • Kystvejen 17, 8000 Aarhus C.
3546 5600 • ostjylland@bupl.dk • bupl.dk/ostjylland**